

Dit betreft het derde deel van het overzicht over 1984, dat hiermede wordt afgesloten. Het eerste en het tweede deel verschenen in *Limosa* 58(3) en (4). Voor een nadere toelichting en adressen van de regionale tijdschriften wordt verwezen naar het eerste deel.

## Overige avifaunistiek

- NEUTS F. 1984. Woestijntapuit te Eindhoven in november 1970. *Dutch Birding* 6: 61-62.
- 1984. Aziatische Roodborsttapuit (*Saxicola torquata maura/stejnegeri*) in Oost-Brabant. *Roodborsttapuit* 3 (3): 38.
- NIEUWENHUIS M. 1984. Kievit vervoert jong door de lucht. *Kruisbek* 27 (6): 256. — Na verstoring vliegt ouder 15 m met jong tussen poten weg van waarnemers.
- NUYTEN P. A. 1984. Bladkoninkje te Hoogeveen in winter van 1974/75. *Dutch Birding* 6: 19-20.
- VAN OMMEN E. 1984. Kleine Zwartkop te Eemshaven in mei 1983. *Dutch Birding* 6: 17-18.
- OOSTERS R. 1984. De onstuitbare opmars van de Nijlgans. *Graspieper* 4: 116-120.
- PEETERS L. 1984. Bij de vierde waarneming van een Waterspreeuw. *Blauwe Klauwier* 10 (1): 23. — 14-20 februari 1984 vertoefde er een Waterspreeuw van de ondersoort *cinclus* langs de Grote Beerse tussen Gasteren en Westelbeers.
- 1984. Verliest de Klapexster zijn status als wintergast in de Kempen? *Blauwe Klauwier* 10 (2): 23. — Tussen 1970 en 1980 regelmatige wintergast op de Neterselse Heide, de Groote Heide, Budel-Dorplein, de Cartierheide en de Strabrechtse Heide; jaarlijks werden er 10-15 waargenomen. In 1983/84 nog slechts maximaal drie op de Strabrechtse Heide.
- POST H. 1984. Inventariseren in een dierentuin. *Vogeljaar* 32: 27-31.
- ROZEMEIJER P. 1984. Mogelijke waarneming van een Noordse Boszanger (*Phylloscopus borealis*) in het Wormer- en Jisperveld. *Grutter* 8 (1): 5-6.
- SCHAFTENAAR A. 1984. Juveniel Kleinst Waterhoen te Harderwijk in augustus 1983. *Dutch Birding* 6: 96-98.
- SCHARRINGA J. 1984. Bladkoninkje te Delft in winter van 1982/83. *Dutch Birding* 6: 20-23.
- SMIT A. 1984. Een nieuwe exoot broedt in de vrije natuur. *Anser* 18 (3): 10-11. — Een succesvol broedgeval van een paartje „Gewone Mynah's” *Acridotheres tristis* in 1983 in een wilg langs het Veluwerandmeer. Vermoedelijk vlogen er in de eerste week van juli drie jongen uit.
- SVENSSON L. 1984. Alleged Imperial Eagle at Ommen in winter of 1962/63 and 1963/64. *Dutch Birding* 6: 68-69.
- TERLUIN B. 1984. Gedeeltelijk albinisme bij de Kievit. *Vogels* (21) 4: 104-105.
- VAN DER VELDE M. 1984. Nestvondst Buidelmees in Groningen. *Vogeljaar* 32: 86. — Op een verruigd terrein 10 km ten oosten van Groningen werd in juni 1983 een nest gevonden, met in de omgeving een alarmerend exemplaar. Later bleek het nest niet als broedplaats gebruikt te zijn geweest; het werd geschonken aan het Natuurmuseum te Groningen.
- VISSER R. 1984. Eerste vondst van een Vaal Stormvogeltje (*Oceanodroma leucorhoa*) in de Zaanstreek. *Grutter* 8 (5): 94.
- WITTGEN A. 1984. Waarneming van een Steppenarend (*Aquila nipalensis*) boven Denekamp. *Ficedula* 13 (3): 89-92.
- 1984. Opvallende „jacht”-samenwerking tussen Grauwe Kiekendief en Boomvalk. *Ficedula* 13 (3): 92-94.
- VAN IJZENDOORN E. J. 1984. Stepparend te Someren in januari-februari 1984. *Dutch Birding* 6: 117-122.

## Gebieden

- BAKERMANS M. *et al.* 1984. Heideinden-gemeente Hoo-geloon/Vessem. *Blauwe Klauwier* 10 (3): 16-21.
- BOERE G. C. 1984. Vlieland: Nationaal Park. *Vogels* (22) 4: 134-137.
- VAN DALSEN P. H. 1984. De Verklikkerduinen op Schouwen. *Duin* 7 (2): 3-5.
- HOSPER U. G. 1984. De avifauna van de Alde Feanen. *Vanellus* 37: 3-13.
- LAMMERTS B. 1984. Lauwersmeer, Lauwersminder, Lauwersniks. *Vogels* (21) 4: 96-99.
- MARQUENIE J. G. M. & VELTHUIZEN A. A. 1984. Vogels van de duinen en kust van Voorne. *Vogeljaar* 32: 181-193.
- NUIJTEN A. 1984. Vogels van de Castelreesche Heide, gemeente Baarle-Nassau, 1981 t/m 1983. *Hupke* 35: 32-38.
- OUWENEEL G. L. 1984. Moerdijk: van landbouwpolder tot industriegebied. *Vogels* (23) 4: 170-173.
- PEETERS L. 1984. Vogels van de Linnerwaard. In *Vogelvlucht* 7: 1-28.
- 1984. Vogels van landgoed de Utrecht, Beersche Broek, Landschotse Heide. *Blauwe Klauwier* 10 (2): 13-20, (3): 27-32.
- VAN DER STRAATEN J. 1984. Het Beekdal van het Spruitentroompje. *Roodborsttapuit* 3 (3): 19-22.
- VENEMA P. 1984. Vogels op het Bunnerveen 1975-1980. *Tijftjaf* 29 (1): 25-39.
- WEIJMAN W. 1984. Het Hondhalstermeer, een nieuw natuurgebied in Groningen. *Levende Nat.* 85 (5): 146-153.

VAN DER ZWAAG J. 1984. Markermeer: uniek natuurgebied in West-Europa. Vogeljaar 32: 81-84.

## Vogelbescherming en natuurbeheer

AKKERMANS R. 1984. Bescherming van trekvogels of van de jacht? Vogeljaar 32: 74-77.

ANONYMUS 1984. Meeuwen en kraaiachtigen bestrijden of niet? Vogels (21) 4: 102-103, 112.

BEINTEMA A. J. 1982. Meadow birds in the Netherlands. In D. A. SCOTT, Managing wetlands and their birds. A manual of wetland and waterfowl management, p. 83-91. IWRB, Slimbridge.

— 1983. Wader species on agricultural grasslands. In H. BOYD, First western hemisphere waterfowl and waterbird symposium, p. 105-106. Canadian Wildlife Service, Ottawa.

BLEIJENBERG A. 1984. Vormen windmolens een bedreiging voor vogels? Vogels (22) 4: 140-141.

BROUWER H. & DAALDER R. 1984. Plankzeilen: een nieuw probleem in natuurgebieden. Vogels (20) 4: 67-69.

BROUWER H., DAALDER, R. & NIEBOER E. 1984. Kleine Zwanen en plankzeilers in het randmeergebied. Levende Nat. 85: 77-83.

CONRADS K. 1984. Het behoud van de Ortolaan (*Emberiza hortulana*) in Noordwest-Duitsland door habitatbescherming en natuurbeheer? Vogeljaar 32: 146-149.

CRUYSSBERG W. P. 1984. De Kokmeeuw en haar probleem. Levende Nat. 85: 90-92.

VAN DOOREN B. & MARÉCHAL P. 1984. Herinneringen aan de Ortolanen in de Noordbrabantse Kempen en daarbuiten. Vogeljaar 32: 166-168.

EBBINGE B. S. & BOUDEWIJN T. 1984. Richtlijnen voor het beheer van Rotganzen in het Nederlandse Waddengebied. (RIN-rapport 84/4) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.

EBBINGE B., BOUDEWIJN T. & POSTMA P. 1983. Onderzoek naar het effect van herfstbemesting op de draagkracht van grasland voor rotganzen (RIN-rapport 83/13) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.

HARMS W. B., STORTELDER A. H. F. & VOS W. 1984. Effect of intensification of agriculture on nature and landscape in the Netherlands. Ekológia 3: 281-304.

HENDRIKS C. J. *et al.* 1984. De invloed van de ruilverkavelingen „Rolde” en „Anloo” op de weidevogelstand. Vogeljaar 32: 194-200.

DE JONG H. 1984. Het rotganzenreservaat Zeeburg op Texel. Graspieper 4: 83-88.

JONKERS D. A. 1984. Ooievaars, het voorjaar en graslandbeheer. Levende Nat. 85: 12-13.

JONKERS D. A. & SMIT T. 1984. Vogels in het prikkeldraad. Vogels (20) 4: 57.

KEIJ P. & MOLLER PILOT H. 1984. Behoud van de Ortolaan (*Emberiza hortulana*) niet alleen een Nederlandse zaak. Vogeljaar 32: 111-115.

DE KRAKER K. 1984. Spreeuwenschade in de fruitteelt. Sterna 28 (3/4): 84-88. — Overzicht van de omvang van de schade in Zeeland.

DE MOLENAAR J. G. 1983. Agriculture and its effects on birdlife in Europe. In P. GORIUP, Agriculture and birdlife in Europe. ICBP, Cambridge.

VAN DEN MUNCKHOF P. 1984. Mogelijkheden tot het behoud van de Ortolaan als Noordlimburgse broedvogel. Vogeljaar 32: 153-160.

MARÉCHAL P. 1984. Ortolanen en de EEG-Vogelrichtlijn. Vogeljaar 32: 116-125.

OPDAM P. 1984. Roofvogels terug in Nederland, maar de vergiftiging in de Derde Wereld gaat voort. Bosbouwvoorlichting 23 (2): 20-22.

ROOTH J. & SCOTT D. A. 1982. The introduction of exotic species. In D. A. SCOTT, Managing wetlands and their birds. A manual of wetland and waterfowl management, p. 279-282. IWRB, Slimbridge.

RIJKSINSTITUUT VOOR NATUURBEHEER 1983. Vogelschade in de groente- en sierteelt. (Vlugschrift voor de Landbouw 374) Ministerie van Landbouw en Visserij, 's-Gravenhage.

SCHILPEROORD L. J. & SCHILPEROORD-HUISMAN M. 1984. Verstoring van Kleine Rietganzen *Anser brachyrhynchus* in Zuidwest-Friesland. Vogeljaar 32: 225-234. — Iedere minuut extra vliegen als gevolg van verstoring wordt gecompenseerd door 1.5-2 min extra te vreten. Als ze in de namiddag worden verstoord, wordt compensatie gezocht door of langer op de voedselgebieden te blijven of door de volgende ochtend eerder naar de voedselgebieden te vliegen.

SPAANS A. L. 1983. Schadelijkheid en bestrijding van kraaien en eksters uit natuurbeheersoogpunt. In H. P. GALLACHER *et al.*, Kraaien in de nesten, verslag kraaiensymposium 1982, p. 10-26. Stichting Kritisch Faunabeheer, 's-Graveland.

SPAEPEN J. 1984. Ortolanenvangst in het verleden. Vogeljaar 32: 161-165.

THISSEN J. 1983. Onderzoek naar de effecten van militaire oefeningen op bodem, vegetatie en fauna, 12. De invloed van militair gebruik op de broedvogelstand van heideterreinen op de Veluwe (RIN-rapport 83/18) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.

UDO DE HAES H. A. 1984. Nederlands beleid inzake waterrijke gebieden. Levende Nat. 85: 107-110.

VAN VIERSSEN W. 1984. Enige aspecten van oecologisch onderzoek t.b.v. het behoud en beheer van wetlands. Levende Nat. 85: 121-127.

WERKGROEP NATUUR EN STEDELIJK LEVEN 1984. Vogels van de stad. Natura 81 (1): 4-9.

WINKELMAN J. E. 1984. Wie bang is voor mussen, zaait geen gierst. Argus 9 (2): 11-13.

— 1984. Vogelhinder door middelgrote windturbines; een verkennend onderzoek naar vlieggedrag, slachtoffers en verstoring. (RIN-rapport 84/7) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.

WOLDHEK S. 1984. Een land vol ganzen. Vogels (19) 4: 29-31.

WIJNAENDTS C. J. A. 1984. Vijftien jaar reddingsactie Ooievaar. Vogels (22) 4: 138-139.

## Vogelsterfte

CAMPHUYSEN C. J. 1984. Olieslachtoffers in Nederland. Grutter 8 (6): 121-125.

CLAASSEN T. H. L. 1984. Voorkomen van botulisme in Friesland. Vanellus 37 (3): 31-37.

- GLAS J. 1984. Doodsoorzaken van Kerkuilen. *Grauwe Gors* 12 (2): 20.
- HAAGSMA J. 1984. Kunnen waterstaatkundige maatregelen botulisme bij watervogels voorkomen? *Vogels* (21) 4: 110.
- SMIT T. & BORGSTEEDE F. H. M. 1984. Kan een eend een jager vellen? *Ned. Jager* 89 (2): 6-7. — Beschrijving van vogelziekten, o.a. paratyfus, aspergillosis, ornithosis, tuberculose, vogelcholera en vlekziekte.
- ## Methodiek
- BEINTEMA A. J. 1983. Meadow birds as indicators. *Envir. Monitoring Assessment* 3: 391-398.
- 1984. Weidevogels als indicatoren. In E. P. H. BEST & J. HAECK, *Ecologische indicatoren voor de kwaliteitsbeoordeling van lucht, water, bodem en ecosystemen*, p. 218-227. Pudoc, Wageningen.
- VAN DEN BERG J. 1984. Territoria van Porseleinhoenders in de Wageninse Uiterwaarden. *Pennevluichten* 2 (2): 36-40.
- VAN BEUSEKOM R. 1984. Richtlijnen voor het inventariseren van weidevogels. *Kruisbek* 27 (1): 1-8.
- BILCKE G. 1984. Methoden van tellen van vogels: een overzicht. *Veldorn. Tijdschr.* 7: 1-9.
- VAN DAALEN F. 1984. Vogelfotografie vroeger en nu. *Vogels* (21) 4: 106-108.
- VAN DAALEN F. & MOEDT O. 1984. Vogelfotografie in de praktijk. *Vogels* (23) 4: 181-183.
- GOEDE A. A. & DE BRUIN M. 1984. The use of bird feather parts as a monitor for metal pollution. *Envir. Pollut. (B)* 8: 281-298.
- MOEDT O. & SCHOUTEN H. 1984. Camera's en lenzen voor vogelfotografie. *Vogels* (22) 4: 122-125, 149.
- TER STEEGE H. & RODENBURG K. 1984. Inventarisatiemethodiek van rietvogels. *Vogeljaar* 32: 169-175.
- THISSEN J. 1984. Trefkans Roodborsttapuit. *Vlerk* 1 (3): 77-79 (zie ook *Pennevluichten* 2 (2): 43-44).
- ## Nagekomen
- BEINTEMA A. J. 1983. Growth and mortality in chicks of meadow birds. *Wader Study Group Bull.* 39: 46.
- BEINTEMA A. J. & MÜSKENS G. J. D. M. 1983. Changes in the migration pattern of the Common snipe. In H. KALCHREUTER, *Proceedings Second European Woodcock and Snipe Workshop*, p. 146-160. IWRB, Slimbridge.
- VAN DEN BERGH L. M. J. 1983. De betekenis van het Nederlands-Westduitse grensgebied langs de Nederrijn als pleisterplaats voor wilde ganzen. (RIN-rapport 83/7) Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.
- CAMPHUYSEN C. J. 1984. Determinatie-handleiding. 1. Nieuwsbrief ned. Stookolieslachtoffer-Onderzoek 5 (1): 1-12. — Betreft de grondeleenden.
- EBBINGE B. S., VAN DER MEULEN H. T. & SMIT J. J. 1984. Changes in winter distribution and population size of Pink-footed Geese breeding in Svalbard. In F. MEHLUM & M. OGILVIE, *Current research in arctic geese*, p. 11-17. Norsk Polarinstittutt, Oslo.
- GOEDE A. A. & NIEBOER E. 1983. Weight variation of Dunlins *Calidris alpina* during post-nuptial moult, after application of weight data transformations. *Bird Study* 30: 157-163.
- JONKERS D. A. 1983. Neue Beobachtung der Fussjagd des Sperbers (*Accipiter nisus*). *Beitr. Naturk. Niedersachs.* 36: 105.
- KALKHOVEN J. & OPDAM P. 1984. Classification and ordination of breeding bird data and landscape attributes. In J. BRANDT & P. AGGER, *Methodology in landscape ecological research and planning* 3: 15-26. Universitetsforlag GeoRuc, Roskilde.
- 1984. Bird communities in a landscape: a method of ordination and integration. In J. BRANDT & P. AGGER, *Methodology in landscape ecological research and planning* 3: 143. Universitetsforlag GeoRuc, Roskilde.
- KALKHOVEN J. T. R. & OPDAM P. F. M. 1984. Broedvogelgemeenschappen in een landschap; een landschapsecologische studie bij Amerongen. *Landschap* 1: 240-250.
- KWAK R. G. M. & REYLINK L. A. F. 1984. National breeding bird districts and their relation to landscape features. In J. BRANDT & P. AGGER, *Methodology in landscape ecological research and planning* 3: 27-41. Universitetsforlag GeoRuc, Roskilde.
- MARTEIJN E. 1983. IJsvogels. *Duimpje* 9: 141-143. — Overzicht van groot aantal waarnemingen in najaar 1983.
- NIEWOLD F. J. J. & NULAND H. 1983. Achteruitgang Korhoenders zet door! *Bosbouwvoorlichting* 22: 1-5.
- OPDAM P. 1983. Verspreiding van broedvogels in het cultuurlandschap: de betekenis van oppervlakte en isolatie van ecotopen. *Meded. Werkgemeenschap landschapsecologisch Onderzoek* 10: 179-189.
- OPDAM P., VAN DORP D. & TER BRAAK C. J. F. 1984. The effect of isolation on the number of woodland birds in small woods in the Netherlands. *J. Biogeogr.* 11: 473-478.
- OPDAM P. & SCHOTMAN A. 1984. Bird communities in small woods in agricultural landscape: effects of area and isolation. In J. BRANDT & P. AGGER, *Methodology in landscape ecological research and planning* 3: 145-146. Universitetsforlag GeoRuc, Roskilde.
- VAN PAASSEN A. G., VELDMAN D. H. & BEINTEMA A. J. 1984. A simple device for determination of incubation stages in eggs. *Wildfowl* 35: 173-178.
- SPAANS A. L. 1984. De toename van meeuwen langs de kust — tot hoe lang, met welke gevolgen en wat eraan te doen? *Duin* 7 (4): 19-21.
- VAN 'T WESTEINDE P. 1984. De Kuifeend in West Zeewuvs-Vlaanderen. *Duimpje* 10: 118-120.
- DE WIJS W. J. R. 1984. Determinatie-tabel voor zeevogelpoten. *Nieuwsbrief ned. Stookolieslachtoffer-Onderzoek* 5: 17-37.

Rob G. Bijlsma